

előtt, hogy a nemzetgyűlési pártok vezető politikusaival személyesen is fel öhajtsák venni az érintkezést és azokkal szeretnének megismerkedni.

Bethlen István gróf ezért pénteken délelőtt hosszabb beszélgetést folytatott Scitovszky Bélával és megállapodtak, hogy szombaton a Hungária-szálló helyiségeiben a nemzetgyűlési politikai pártoknak a kijelölt tagjait a Népszövetség bizottságának be fogják mutatni. A képviselők négy csoportban vonulnak fel a bemutatkozásra.

Délután a bizottság tagjai Csáky Károly gróf, Rakovszky Iván, Vass József és Klebelsberg Kuno gróf miniszterekkel folytatott külön-külön beható tárgyalásokat és egyes miniszteri tárcák körét érintő pénzügyi kérdésekről.

#### A korona zürichi jegyzése.

A korona zürichi jegyzésével és a devizaforgalom felszabadulásáról összefüggő kérdésekről illetékes helyen a következőket mondották munkatársunknak:

— A korona zürichi árfolyamjegyzése mindinkább veszített jelentőségéből. Az illetékes

pénzügyi tényezők főtörekvése jelenleg arra irányul, hogy olyan normális helyzetet teremtsenek, amelyben a korona külföldi jegyzése és a belső vásárlóérték közötti különbség megszűnik. A Devizaközpontban most foglalkoznak a hátralékos devizatarlozások összeírásával, ez azt a célt szolgálja, hogy az illetékes tényezők előtt tiszta kép alakulhasson ki a külföldi devizaszükséglet arányairól, hogy ahhoz képest legyenek foganatosíthatók a devizaforgalom felszabadítása során történő intézkedések.

#### A zsoldoshadsereg megszűntetése.

Pénteken a parlament folyosóján egyes képviselők között az a vélemény alakult ki, hogy tanácsolni kellene a delegációnak azt a lényeges kiadáscsökkentést, amelyet a zsoldoshadsereg megszűnése előidézhethet. A trianoni békeszerződés szerint ugyanis Magyarország 36.000 főnyi zsoldoshadsereget tarthat. Ha a delegáció oda hatna, hogy a zsoldoshadsereg helyett 35.000 főnyi néphadsereget állítsunk, természetesen a trianoni béke határain belül, lényegesen kevesebb kiadása lenne az államnak. Ezt a tervet a delegációnak proposíció alakjában át fogják adni.

## A valorizációs javaslat.

(A Szeged budapesti tudósítójától.) A nemzetgyűlés pénteki ülését negyed 12 kor nyitotta meg Scitovszky Béla elnök.

Az elnöki bejelentések után Rubinek István és társainak a 8 órás ülésekre vonatkozó indítványa feletti döntésre kerül a sor. Farkas Tibor a házszabályokhoz kér szót. Ellenzi az indítványt, mert nézele szerint a 8 órás ülések nem rövidítik meg a vitát. Kezdi az üléseket délelőtt 10 órakor.

Ezután Pakots József szólal fel. Csatlakozik Farkas Tibor indítványához. Javasolja, hogy a szombati és a hétfői napokon is tartanak üléseket és akkor nincs szükség 8 órás ülésekre.

A Ház többsége Rubinek és társai indítványát fogadja el és így a legközelebbi ülés 8 óráig lesz.

Ezután a valorizációs törvényjavaslat tárgyalására térnek át.

Első felszólaló Görgey István: A koronaromlás okai közül egyeseket kiragadva az ellenzéki képviselők olyan következtetéseket vontak le, hogyha az eddigi pénzügyi politikánkat már régen megváltoztattuk volna, meg lehetett volna akadályozni a korona további esését. Elismeri, hogy a pénzügyi kormányzatnak voltak hibái és lehetett volna olyan intézkedéseket tenni, amelyek a zuhanást lassították volna. De kizárólag a kormány pénzügyi politikájának tulajdonítani ezt a katasztrófális helyzetet, nem lehet. A korona zuhanásának egyik fő oka, hogy a termelésben a háború és a forradalmak következtében valóságos anarchia következett be. A kormány nagy erőfeszítéseket tett a korona zuhanásának megakadályozására és ez több ízben sikerült is neki. Nem a multak bűnét kell kutatni. Ami a legutolsó koronazuhanást illeti, elismeri, hogy Kállaynak az a kijelentése, hogy a koronát le kell szállítani 0.03-ról 0.018-ra, olyan alkalom volt a spekulációra, amelyet természetesen használt ki. Ezután jött a koronarontás ügye. Ezt az ügyet tulságosan fel-fújták, mert hiszen nemcsak az őrizetbevett kereskedők, hanem ugyiszólván az egész gazdasági élet leromló koronára helyezkedett be. Ugy tudja, hogy a kormány a részvénytapirokat is meg akarja adóztatni, még mindig az 1923 december 31-i árfolyamok négy százalékát akarja

kényszerkölcson címén igénybevenni. Ez nem volna helyes intézkedés. Majd a kényszerkölcsonnel foglalkozik és kijelenti, hogy nagy hiba az is, hogy a felebezéseket a pénzügyminisztérium bírálja el. Kíváncsornak tartaná az állami fizetek megszüntetését. Szükségesnek tartja azt is, hogy ha már valorizálunk, akkor ugyanezen alapon helyezzük a fixfizetésük jövedelmét, különösen az állami alkalmazottakét. Ezen a téren sürgős intézkedésekre lesz szükség.

Most Rákóczi Ferenc szólal fel és alkotmányjogi szempontból bírálja a kormány intézkedéseit. Nem fogadhatja el a javaslatot, mert a demokraták elvei nem jutnak kifejezésre. Határozati javaslatot nyújt be, hogy a kormány a törvényjavaslat megfelelő átdolgozása céljából küldje vissza a bizottsághoz.

Szünet után Pikler Emil szólal fel. A koronacsempészéssel foglalkozva megállapítja, hogy Európa egyetlen államában sem fordult elő ilyen visszaélés. Ha ez meg nem történt volna, nem következett volna be sem a dohány, sem a lakberek megdrágulása. Nemcsak a szakminisztert, hanem az egész kormányt felelőssé teszi a gazdasági válságért. Majd hosszasan bírálja a behozatali és kiviteli korlátozások visszasságait. Kifogásolja, hogy a közfogyasztásra szükséges cikkek behozatalát nem engedik meg. A nagynehezen kiadott behozatali engedélyeket is csak hónapokkal később kapják meg a kereskedők; ez a kereskedői osztályra nagy megterhelést jelent. A javaslatot nem fogadja el.

Elnök ezután a vitát megszakítja és megteszi az előterjesztését, bemutatva Pesthy Pál levelét, amelyben igazságügyi miniszterre történt kinevezése folytán lemond a nemzetgyűlés alelnöki tiszttségéről. A lemondást a Ház tudomásul veszi.

Vasadi Balogh György, a közoktatástügyi bizottság előadója beleszól a bizottság jelentését a középsikolai reformról szóló törvényjavaslatról.

Elnök ezután jelenti, hogy Rakovszky Iván belügyminiszter kedden a napirend megállapítása után fog válaszolni Hegymegi Kiss Pál interpellációjára, majd napirendi javaslatot tesz, amely szerint a legközelebbi ülést kedden délelőtt 11 órakor tartják, napirenden a valorizációról szóló törvényjavaslat folytatódó tárgyalásával.

## A városrendezés 1924. évi programja.

(A Szeged tudósítójától.) A tanács által összehívott kövezési bizottság pénteken délután tárgyalta le az 1924. évi városrendezés programtervezetét. Az értekezleten, amelyen a polgármester elnökölt és Bokor Pál polgármester-helyettes volt a programtervezet előadója, megjelent Rack Lipót pénzügyi tanácsnok, Berzenczey Domokos műszaki főtanácsos, Bíró Benő műszaki tanácsos, Breinovits főmérnök és a törvényhatósági bizottság számos meghívott tagja.

Bokor Pál polgármester-helyettes bevezetésképen elmondta, hogy a város hatósága az 1924. évi városrendezés programtervezetében elsősorban azokat a munkálatokat vette fel, amelyeknek felvételét legjobban sürgette a la-

kosság, azután felvette a közgyűlési határozatokkal elrendelt munkálatokat, valamint azokat is, amelyeknek felvételét közérdekből tartotta szükségesnek. A program három részre oszlik. Az első részbe az állandó jellegű munkálatok, a kövezetlen utcák javítása, árok- és csatornatisztítások és aszfaltjavítások tartoznak, a második részben az új burkolatok és feltöltések szerepelnek, a harmadik csoportba pedig az új csatornák építését vették fel.

Ezután a polgármester-helyettes ismertette a program részleteit. A kövezetlen utcák egyengetésére, az árok tisztítására, a makadam-utak fenntartására és a sárléhuásoknál alkalmazott napazamosok bérére tízezer koronás napzám-

bér alapján 32 és félmillió koronát irányzott elő a mérnöki hivatal. A programtervezet tizenkét napzamos alkalmazását tervezi a 270 munkanappal.

Az értekezlet hosszabb vita után elhatározta, hogy 18 állandó napzamos alkalmazását javasolja és mivel az átlagos napzambér ma már jóval több tízezer koronánál, kimondta az értekezlet, hogy az előírt összeget megduplázza, mert abban az esetben, ha a város csak a legkisebb napzambért fizeti, éppen a nyári munkaszezonban nem kap majd napzamosot, pedig az az idő a legalkalmasabb a kövezetlen utcák rendbehozására.

A nyílt és fedett főgyűjtőcsatornák tisztítására 20 millió koronát állít be a tervezet, a falozott csatornák rongálódásainak javítására és hiányainak pótlására 25 milliót, a megkezdett aszfaltjavítás folytatására a mult évben vett 31 vagon anyag felhasználásával pedig 50 millió koronát. A program első részében beállított kiadások összege 151,160.000 korona volt, de ezt az értekezlet Korom Mihály indítványára duplájára emelte fel.

A kövezési bizottság legtovább a második programrész tárgyalásánál időzött, ami érthető is, mert ebben a részben megnevezett utcák szerepelnek. Az értekezlet kimondta, hogy nem kívánja a Zrínyi-utca gyalázatos állapotban levő aszfaltburkolatának kis bazalt-kockával való kicserélését, hanem az erre a célra vásárolt kőanyaggal a Tisza Lajos-körút közepét burkoltatná ki a Kálvária-utcaig. A Kossuth Lajos-sugárút harmadik szakaszát — a gázgyáritól a rókusi állomásig — szintén rendbehozzák, még pedig úgy, hogy egy tizenegy méter széles új burkolatot fektetnének le. A burkolatból nyolc méter új kőből készül, a többihez a régi követ használják fel. A felszabaduló kő megmaradt részéből pedig a Vasasszentpéter-utcának a Kertész- és a Zsigmond-utca közötti szakaszát, a Sándor-utcának a Kecskeméti- és a Rózsauca közötti szakaszát, a Nyár-utcának pedig a Vám-tér és a Mátyás-tér közötti szakaszát hozzák rendbe. Hozzájárult a bizottság a Lugas-utca feltöltéséhez, a Vildgös-utca, a Szabadság-tér és a Ballagi-sor közötti szakaszának, a Szabadságtér-utca, Hattyas-sor és Földműves-utca közötti szakaszának és végül a Berliinkörút, Kálvária-utca és Petőfi Sándor-sugárút közötti szakaszának természetével való kikövezéséhez is. A programtervezet a második részben felvett munkálatok költségeit 526 és félmillió koronában állapította meg. A tervezet összeállítása óta azonban az anyagárak megháromszorozódtak.

A harmadik részben az új csatornák építése szerepel 57,375 000 korona költségelőirányzattal.

A polgármester-helyettes a tervezet letárgyalása után bejelentette, hogy a város ez évi költségvetésében ötszázmillió koronát írt elő a közgyűlés városrendezési célokra. Ebből az összegből már csak 232 millió korona maradt, a többi elköltötték kővásárlások alkalmával. Mivel az értekezleten megjelent szakértők véleménye szerint a programban szereplő 735 millió koronának a mai árak mellett legalább másfélmilliárd korona felel meg, a még hiányzó egy és negyedmilliárdra póthitel felvételét javasolja az értekezlet a város tanácsának.

Ezután Magyar József kért és kapott szözlásra engedélyt. Csodálkozik azon, hogy a város hatósága a Móravárosrésszel következetesen nem törődik, pedig ennek a városrésznél csak egyetlen kikövezett utcája van, a Vöröscs-utca. Az utolsó tíz esztendőben egy darab követ sem helyeztek el itt. Az állapotok tarthatatlanok, pedig ebben a negyedben lakik a legszegényebb népréteg. Javasolja, hogy a Katona-utca kikövezését vegye föl a tanács póthitel a városrendezési programba. Ezen az utcán járnak ugyanis a katonák a gyakorlótérre és a kátyus kocsiuton nem mehetnek, felmennek lovastól, kocsistól a gyalogjárókra, aminek már többször komoly összehúzódás volt a következménye a civil lakosság és a katonaság között.

— Csináljuk meg ezt az utcát — mondotta Magyar József —, hadd lássa ez a móravárosrészi cucilista banda, hogy a város halósága vele is törődik.

Berzenczey Domokos Magyar József felszólására kifejtette, hogy véleménye szerint a Katona-utca helyett fontosabb lenne a Széll-utca kikövezése, az is a Móra-városrészen van, a várost költ össze a mezőséggel és a kálváriai